

Prologus in librū secundū Fo. lxxiii

tm. vix significatio. Significationes aut̄ interfectionū diuerſe ſunt. Aut em̄ volentis ſunt. vt beu le ab. Aut gaudentis. vt euar io euge. Aut metuentis. vt tatar. Aut admirantis. vt pape. Aut clamantis. vt prob. Aut irridentis. vt vab. Aut ridentis vt habz: 7 ſimiles.

Finit liber primus.

Prologus in librū ſcđm.

Artheus moretus baxianus arti

m um 7 medicine doctor: magistro Johāni caſſi vviēnenſi ſalutem plurimā dicit. Rogaſti me vir p̄ſtantiſſime in h̄ grāmatice opusculū diligēt̄ videre vellem. Cupiſq; p̄ſiliū meū intelligere: an opusculū iſtud ſit dignū vt in lucē veniat: 7 an imp̄ſozibus ſic p̄mittēdum. Ego itaq; vt tue morēgererē voluntati: ac etiā vt rogatu tuo ceteris p̄deſſe poſſem q̄ in hac grāmatice arte ſe exercere cupiunt: hoc onus libentiſſime ſuſcepi. Eognoui itaq; hui⁹ opusculi mirabilē eſſe vtilitatē: ac diligēt̄iſſime oia fere q̄ ad hui⁹ diſcipline introductōem p̄tinēt fuiſſe in hoc opusculo breuiter ac dilucidē collecta opus certe ſumma cōmēdatiōe dignū in quo fere om̄ia q̄ de octo partibus ſozonis a Prisciano 7 alijs iunioribus 7 doctiſſimis q̄dam grāmaticis diſſuſe p̄tracta ſunt: breui certe compēdio p̄tinēt. nec obſcura q̄dem. ſed clara ac dilucida breuitate om̄ia q̄ ad grāmatice artē p̄tinere videbantur: in vnū ſunt collecta: ita vt Prisciani regulis ampli⁹ non indigeamus. Et licet ex modernis q̄dam grāmatice regulas ornatiffime ſcripſerint. quidā tñ adco inepte illas ſcribere conati ſunt: vt adoleſcentes vir poſſint erudiri q̄n potius totū fere adoleſcentie tempus p̄ſumunt. Erit itaq; hoc grāmatice opusculū adoleſcētibus 7 et eius diſcipline ſtudioſis maxime accōmodatuz. Et p̄ſertim bis qui in florentiſſimo vviennēſi gimnaſio pbie ac ſacre theologie cupiūt incūbere: qui relictis folijs ac verbis ſupfluis ſuauiſſimos colligent fructus. Illius itaq; ampliffimi gymnaſij ſcolafici nō mō hui⁹ operis auctori gr̄as agere: verum 7 tibi ſummas referri debent: q̄ opus illud vt in publicū veniret p̄curaviſti. Immo 7 pecunijs tuis ip̄m apud italos vt q̄ emēdatiſſime imp̄mere ſūma diligētia laboraviſti vt plib⁹ poſſit cōicari: q̄ fit vt ei⁹ ap̄lioz eritat vtilital. Honū em̄ q̄nto plibus cōicaf. tāto eritat

Primus liber

laudabilis. Et quod zviennense gymnasium amplissimum existat: ac celesterrimis doctoribus in vnoque scientiarum genere peritissimis floret: non dedignabitur ut opinor: hoc munusculum benigne suscipere. non modo trunculis: ut ita loquar: utile. sed etiam veteranis iucundissimum. Bene vale. *Explicit prologus.*

Liber secundus de constructione incipit.

Constructio est debita partiu oratio

nis in ipsa oratione dispositio. Hac ei dispositio ut felicitatem habeamus respiciende sunt regule sequentes. quibus cognitio queque oratio faciliter congrue fabricari poterit.

Prima regula. Quis adiectivum et suum substantivum tanquam per vna dictione in oratione habeant: id inter se in genere numero et in casu convenire debet. ut docet vir. honesta mulier. cru-

dele anial. Sciendum si post verbum ponatur adiectivum quod respiciat substantivum prius positum sicut in accidentibus cum eo convenire debet. ut apte dicimus mulier est alba. inepte vero mulier est albus. Sed forte oppones has et similes esse congruas. mulier est cocus. Johannes est obstetrix. et tamen adiectivum non convenit cum substantivo. Respondet deo. huiusmodi nomina officialia vel dignitatum non esse adiectiva. id est post verbum collocata non egent ea convenientia quam in regula affirmamus.

Dico etiam in notabili. quod adiectivum post verbum collocatum respiciens substantivum prius positum tenet. quod si respiceret. aliud substantivum cum illo alio daret in dictis accidentibus hanc convenientiam. ut congrue dicimus. Johannes est masculini incipit. Sicut. Maria est pulcherrima florem. nam pulcherrima respicit nomen masculini generis quod est flos. ac si diceret. Maria est pulcherrima flos florem. Plerumque enim in regimine petitionis adiectivum respicit nomen illius generis quod regit ex vi petitionis cum quo debet hanc convenientiam. ut. vna sororum. vnus fratrum.

Sciendum secundo. quod quicumque adiectivum respiciens plura substantiva diversorum generum cum vno duntaxat sese in genere conformat. et oratio non dicitur congrua simpliciter sed figurative. vix per exceptores generum. ut. petrus et dorotea philosophi student. Quia exceptio generum est constructio adiectiva in qua adiectivum existens pluris numeri respiciat substantiva diversorum generum secum posita et coniuncta per coniunctionem copulativam. quod quidem adiectivum conformat se in genere cum substantivo digniori. siue cum dictioe precipiente. ut. Johannes et Helena philosophi student. Est autem substantivum masculini generis dignius ad seim et neutrum. Quicumque etiam seim substantivum tanquam dicitur precipiens dignius reputatur quam neutrum. Quia et adiectivum non

Prima Regula
de constructione

no

no

Exceptio
generum.

Porz d3 se pformare cū digniori. vt in hac o3one Lucani in prio libro de bello civili. Hinc leges ⁊ plebiscita coacte.

Ecū da regula. Si in eadē o3one ponunt duo vel plā noia substātiua ad diuersas res ptinētia i codē casu: tūc cōiunctio copulatiua vel disiuctiua d3 iterpōi. Sēpe tñ breuitatis grā iter plā substātiua vir vltio vna iterpōit iunctio. vt rex armis eqs viris ⁊ machis priaz iuadit. ⁊ sp obfua. cū plēs res sub codē casu enumeras: ne pūctio mltiplicet. s3 satis erit si postremo pūctōem adijcias. q̄ in pcedētib⁹ sibi itelligi dat. Sciē dū etiā q̄ pūctio iterpōnēda ē diuers⁹ casib⁹: cū illos eadez dco ex eadē cā requir. vt ego panis ⁊ vino sum plen⁹ panis ⁊ vino. Nā dōnes fcantes carētia aut abūdātia sine discretōne grōs aut abltōs p⁹ se erigūt. Dico i regula ad diuersas res ptinentia. Nā si bndi substātia ad eadē rē ptineāt: qd scies: si interposito picipio eris o3o reb⁹ pcorde pūctio neq̄q̄ debet mediari. vt mare? tull? cicero fuit p̄sul roman⁹. Aggr Alexander scripsit libū de grāmatica. Sixt⁹ papa p̄sudet p̄plo xpiano. Fredericus impator gubernat imp̄iū romanū. bō iohes scribit. bō aial labo

Ercia regula. Cōpātiū grad⁹ erigit p⁹ se abltm. rat. casū. vt Achilles fuit fortior hextoze. Cesar fuit felicioz pōp̄yo. S3 cū sit ppatio inf duos tm̄. tūc regit gr̄m plālē p⁹ se. ⁊ d3 accipi ptitiue. vt manū melioz ē dextera. Duoꝝ fratū maior est petr⁹. Aiacū fortioz fuit telamoni⁹. Cū aut fit cōparatio inf plēs q̄ inf duos: tūc suplatio op⁹ ē. vt habeo duos digitos i manu ceteroz lōgissimos. Ich hab 32vē finger in der hānd die die lengkē synt vnd dē anderē. Nec diuersitas ppariū qū capis ppariue et qū ptitiue etiā vulgari nro discernit. Maz cū dico. Iohes est doctioz petro. Intelligo. Iohes ist gelerter dan petr⁹. S3 cū dico. dextera ē melioz manū. Ander dē 32vy en benden ist die recht hand die besser. Et p h nota differentia inf ppariū cū regit gr̄m ⁊ suplatm̄. Nā p ppariū cū regit gr̄m ppario fit inf duos. s3 p suplatm̄ fit inf plēs. Itē ppariū etiaz regit p⁹ se eūdē casū quē su⁹ positi⁹. vt dign⁹ laude. dignioz laude. nā ē regla. quēcūq; casū regit utās eūd vltū oēs obliq. Itē quēcūq; regit positi⁹ qd eūdē ⁊ ppariū et suplatiū ab eo de scēdētēs. Ex pdictis itaq; hēs q̄ ppariū p̄t regere tres cas⁹ p⁹ se. vna virtute positi. alter ex nafa ppa. tertiū cū capis ptitiue. Sciendū q̄ cū aduerbiū multo pparatio iungitur. plus videtur significare comparatiuus q̄ superlatiuis. Et. Eade igitur

2^a regula
de constructōe

no

119

Regla
bin vzi

Nota.

2

mī iohes: tibi q̄ psuadeas te mibi eē charissimū. s̄z mltō fore cariorē si talib⁹ p̄ceptis monumētisq; animū addideris. Scien dū etiā p̄patiū septenūmero diminutiūorū formā accipe ⁊ regimē seruare p̄patiū. Et Thais q̄ ego maiuscula est. Dic thais ist̄ cynreueig groffer dan̄ ich.

Quarta regula. Suplatiuus gradus virtute p̄pzia vlt p̄ se h̄re ḡm pluralē vel singularē nois collectiui. vt Virgilius fuit doctissimus p̄etay. Der Virgili⁹ ist ger vesen d̄ gelertest vnder den p̄eten. Et Virgili⁹ fuit optimus pleb. Dico in regula. p̄pzia virtute. Nā suplatiuus illos casus regit q̄s videlz suus positiuus regit. vt. Diues auro. ditissimus auro.

Quam

Quā captū p̄ valde semp iungit suplatiuo. vt q̄ doctissim⁹ qm̄ vero accipit p̄ q̄ntū nūq̄ iungit suplatiuo. nisi addat verbū pos sū vel q̄o l̄ s̄le. vt dicā q̄ breuissime p̄terō. Fac q̄ celerrime potes. Thu es als betendest du magst.

Per

Per vero nūq̄ iungitur suplatiuo. s̄z positiuo. vt nō dicim⁹ p̄doctissim⁹. s̄z p̄doctus. per pulcher. Per q̄ silr solet positiuo iūgi. vt p̄q̄ bonus. h̄ est. val de bon⁹. p̄q̄ doctus. i. val de doct⁹.

Perq̄

Lū itaq; dico p̄doct⁹. cōpatiuus erit mltō doctior: ⁊ suplatiu⁹ multo doctissim⁹. vel q̄ doctif sim⁹. Nā multo tā suplatiuo q̄ p̄patiuo adiūgi p̄t

Quisq; Omnis

Quisq; cū suplatiuo iungit sp. Dis vero nūq̄. Neq; etiā dicendū est. omnis optim⁹. ois pessim⁹. s̄z optim⁹ quisq;. pessim⁹ quisq;. vt maxima quisq; diligētia det opraz lris. Es sol eyn ieglicher mit synem grofsten flyß studieren. Debet fortissim⁹ quisq; magno anio su perare eas voluptates q̄ sūt ceteris fediores oibus. Es sol eyn yeglicher starcker mit gervaltigē gemüte vterz windē die zvol lusten die sebedlicher synt dan̄ die andern alle. Itē quisq; etiā am pueniēter iungit noib⁹ nūeralib⁹. vt. Quartus quisq; anus est bisertilis. Allz veg das vierd iar ist eyn sebalte iar. Nūc vige simo q̄nto q̄zāno facim⁹ iubileū. Nun ist allz veg das fūnfst vñ zvenzigiste iar das iibel iar.

Quinta regula. Relatiū p̄terūq; vult sibi assimilare suū antecedens i ḡner in numero. vt Iohes deū colit ⁊ ip̄ete ne facit bonis. Ego deū colo ⁊ illū cupio videre. Dico in regula. p̄terūq;. Nā sepe relatiū pueniēt ḡne cū dictōe sequit⁹ ⁊ nō cū suo antecedēte. vt Salusti⁹. Est locus in carcere qd̄ tullia In cati nū appellat. Cicero tusculanay q̄stionū. Studiū sapie q̄ philo lvaria sep̄bia d̄. Sepe etiā relatiū nō respicit antecedēs. s̄z si significatū

In cati

lvaria

suum. vt Thebe ceciderūt q̄ fuit p̄ clara ciuitas. Et multa h̄mōi s̄t
 in quibus vel ornatus vel necessitatis gr̄a relatiuū alif̄ refert su-
 um āncēdes ⁊ cū eodē in accidētis? gr̄amaticilib? nō eo modo
 p̄gruit vt vlgares regle iſe tradū. h̄mōi aut̄ ōiones i factis lit-
 teris aut poetis aut oratorib? repte tpe suo cum bi libri in ma-
 nus veniēt notari poterūt. Ad intelligentiā hui? regule vterio-
 rē nota. Q̄ relatiuū est ān late rei recordatiuū. Hoc est. q̄ rela-
 tiuū facit secundā mentōem de aliq̄ p̄us dicto. Et est duplex. scz
 substātie ⁊ accidētis. Relatiuū substātie est qd̄ refert āncēdes s̄b
 stantiuū. vt is suus ille ip̄e idē qui. S̄z relatiuū accidētis est illd̄
 qd̄ refert āncēdens adiectiuū. vt q̄lis q̄ntus q̄ntus. vt Ego sum
 magn? q̄ntus es tu. Sūt aut̄ h̄mōi relatiua accidētis varia s̄m
 q̄ diuersa sunt genera accidentiū q̄ p̄ noia adiectiua significant
 Sed qm̄ h̄mōi relatiua etiā interrogatiua capi solēt. de his i se-
 quenti regula dicendū erit. De relatiuoz̄ igit̄ substātie signi-
 i catōe paucula diferenda sunt. Duo sunt relatiua reciproca. s.
 sui p̄mitiuū ⁊ suus deriuatiuū. Sui est relatiuū reciproū. qz de
 notat actū verbi redire in p̄sonā āncēdentis. vt cū dico Jobes
 videt s̄. intelligo actū videndi redire in Jobem. S̄z suus deri-
 uatiuū q̄uis sit etiā relatiuū reciproū: tñ nō denotat h̄ qd̄ diri-
 mus de sui. s̄z actū verbi trāsire in rē significatā p̄ substantiuū
 secū positū. vt Jobānes amat filiū suū. Quācūq; itaq; sit sermo
 de alio q̄ de re significata p̄ supposituz̄: relatiuo reciproco neq;
 q̄ vtaris. barbare itaq; ⁊ incōgrue loquunt̄ indocti scolares di-
 cētes. Ego dedi sibi. ego fui secū. dixisti sibi. fuisisti secū. S̄z dicē-
 dum est. Ego dedi ei. ego fui cum eo. Silr̄ cū lingua vernacula
 dicis. Der meister bidet vch ir zvollent kommē zu im. Hoc lati-
 nū respōdeat. Magister petit vs venire ad se. Et nō istud vul-
 gare ⁊ barbarū. Magister petit q̄ veniat̄ ad eum. Is duo-
 bus mōis accipit̄. Vno mō relatiue. vt. de? diligit bonos: ⁊ ego
 eum colo. Secdo capif̄ redditue. hoc est q̄ p̄ponit̄ relatiuo q̄ tā
 q̄ loco āncēdentis ponit̄. vt. is q̄ colit̄ deū est bonus Ille capi-
 tur tripliciter. Primo mō relatiue. vt. ego deū colo ⁊ illū cupio
 videre. Secdo capif̄ demonstratiue. vt. vides ne illū. Tercio capif̄
 redditue. vt. ille q̄ legit̄ discit. Et supaddit̄ quartus mod?. quā
 dō figurate i ōione ponit̄ denotans quandā excellentiā vel di-
 gnitatē. vt. Ille Latho censorinus. Ille magnus Alexāder. Vir
 i. Eney.

Relatiuū

Sui

Suus

Nota

Is

Ille

i. Eney.

is mlti...
 idē...
 hā acc...
 la cl...
 ut ppia...
 eam...
 in g...
 in g...
 imus p...
 calus r...
 sumus...
 q̄ d...
 dāt v...
 celerrim...
 iūq; i...
 doctus...
 is. h̄ est...
 doc? cog...
 q̄ d...
 endū...
 s̄q; v...
 dicit m...
 magno...
 us. Et...
 vintō...
 Itē...
 rrus...
 ale...
 ego...
 hui...
 p̄m...
 io...
 e...
 n...
 dū...
 dō...
 dō...
 dō...

Libet Secundus

Ipse Venus phisigij genuit simoentis adyndā. Ipse capit duplicif
Prio relative. vt. ego deū colo: et ipse bene facit tonis. Secdo ca
pit demonstratiue. qm̄ scz a. iūgū alijs. pnoib? demonstratiuis eorū
significatōz accipiēs: et maiore certitudine siue discretionēz
dās significare. vt. ego ipse. ich selbs. tūpse. du selbs. h est ego et
nulla alia psona. vel tu et null? ali? **Capit** etiā isto secdo mō non
exp̄so aliq? pnoie vel noie. vt Virgili? **Quēq;** ipse. misria vidi.
Hic ipse ratē cōto subigit. velisq; ministrat. Hic iste et ille dif
ferūt. Hic em̄ fcat rem vel hoīem ppinquū loqnti. Sz iste signi
ficat rē vel hoīem ppinquū audiēti. Illevero significat remotū
ab vtroq; ita qz eorū aduerbia fcaut h̄ illic. Hic fcat locū ppi
quū loqnti p̄scribenti. Illic locū ppiquū ei ad quē fmo dirigit
Illic locū remotū ab vtroq;. sepe tñ ista pfundunt: ita vt vnuz
pro reliq; ponat.

Etia regula est. Interrogatiuum et suum responsiuum
detent conuenire in casu. vt si interrogo per gēm: fiat rñ
sio p gēm. et ita de alijs casib?. Sciēdū interrogatio pōt
fieri p noia et per aduerbia. Sz qm̄ per noia de varijs et diuersis
rebus fit questio: ideo p̄mū de diuersis signis q̄titiuis noialib?
et eorum congruis responis suis subijcienda est doctrina. Deinde

Qualis de aduerbialibus etiā nōnulla dicent. **Qualis** q̄rit q̄litate.

Quis Cui respondeť. bonus. malus. doctus. ignar?. iners. versutus. cal
lidus. &c. **Quis** etiā q̄nq; q̄rit q̄litate. vñ et p qualis pōit. **Ut**
Terenti? **Quis** tibi videoz. Als frēqnter q̄rit de substantia rei
vt. **Quis** bonus est aratro. Rñde. bos. aut bubal?. **Cū** itaq; que
rit. quis fortis est. Rñde. vir. femina. doctor. frater &c. **Et** nō sic
dicas. vnuz vir. vn? magister. **Mā** q̄s nunq; q̄rit de numero. et
go nec respōde p numeralia.

Quāt? **Quātus** querit q̄ntitatē cōtinuam. **Cui** rñdet. magnus parvus longus lat? altus profundus.

Quot q̄rit q̄ntitatē discretā. **Cui** rñdetur p numeralia car
dinalia. vt duo tres quattuor q̄nq; sex septē octo nouē decē vn
decim duodecim tredecim q̄ttuordecim q̄ndecim sedecim decē
et septē decē et octo. vel duo de viginti decē et nouē. vel vnuz de
viginti. viginti. triginta q̄dragita. q̄nquagita. **Sunt** alia car
dinalia q̄ ipm̄ numerū p se sumptū significāt. vt vnitas. binari?
ternarius q̄ternari? q̄narius senarius septenarius octenarius.
nouenarius denarius vndenarius. &c. **Et** hec nō hñt ppriū que
sitūū. pōt tñ de ipis queri p q̄s. vt q̄s ē iste nūer?. rñde binari?.

Quot? querit ordinē. Cui rñdet p numeralia ordinalia. vt p Quot?
 mus secundus tercius quartus quintus sextus septimus octauus
 nonus decimus vndecimus duodecimus terciusdecimus quar-
 tusdecimus quintusdecimus sextusdecimus. septimusdecimus.
 octauusdecimus vel duodeuigesimalis nonusdecimus vel vndeuigesimalis
 vigesimalis vigesimalisprimus trigesimalis quadragesimalis
 quinquagesimalis centesimalis ducentesimalis millesimalis.

Quotenni pluralis numeri querit de numero in ptes equales Quot-
 distributo. Cui respondeē per numeralia partitiua vel diuisiua. enni
 vt singuli bini trini quaterni quini seni septeni. octeni. noueni.
 deni vndeni duodeni terdeni quaternideni quindenī senidenī de-
 nasepteni deniocteni deninoueni vigeni trigeni quadrageni quinq-
 uageni sexageni septuageni octuageni nonageni centeni duce-
 teni milleni &c. Et quotenni vadunt pueri. Responde. bini va-
 dunt. hoc est. Es geent 32 ven vnd 32 ven mitcynander. Isti va-
 dunt singuli. Die geent yeder besunder. Ita habes q singuli di-
 citur ad minus de duobus. Et bini ad minus de quatuor & ita
 de reliquis. Scias etiam hic q hec numeralia partitiua in sin-
 gulari numero nō significant numerum diuisum. sed cardinalē.
 vt septenum tonum. hoc est septem tona. septeno gurgite. id ē. se-
 ptem gurgitibus Quotennis querit numerū annoꝝ. Cui re-
 spondetur per hec nomina. vniennis biennis triennis quadrien-
 nis quinquennis sexennis septennis octennis nouennis decen-
 nis vndecennis duodecennis. Reliqua in vsu non reperiunt.

Et quotennis es. & vie viij iaren bast du. Responde. sum quiti-
 quennis vel sexennis &c. Ab istis descendūt substantiua. s. bienni-
 um trienniū septenniū decenniū Quottupl? querit de quantitate pō-
 deris vel mensure. Cui respondetur p numeralia pōderalia. vt Quotus-
 plus
 simplex duplex triplus quadruplus quintuplus sextuplus se-
 ptuplus octuplus nonuplus decuplus centuplus ducentuplus mil-
 lecuplus. Et Quottuplus est fructus agri. & vie viijfaltig ist
 die fructes dynes arekers. Responde. centuplus. Teutonice.
 hundertfaltig.

Quottuplex querit de multiplicatiua quantitate. Cui respon-
 detur per nomina multiplicatiua. Et. Simplex duplex triplex Quottus-
 plex
 quadruplex quintuplex sextuplex septuplex octuplex nouuplex
 decuplex vigecuplex trigecuplex quinquagecuplex sexagecuplex
 septuagecuplex centuplex millecuplex &c. vt quuplicē vñ ē habes

de capitulo
 tomis. Sicut
 emittitur
 su colorem
 eius. Et cap
 lo loco mo
 se. infra nū
 licite & ille
 i. Et sic lo
 nificat rem
 ficat loci p
 uerbo dicit
 ita vt vus

responsum
 gati. fiat in
 rogatio pō
 us & duobus
 uis noialib
 trina. Dicit
 qrit. Quatu
 re verlorus cu
 qualis pōit. Q
 de lus flana n
 al? Q. i. ita p
 atet &c. Qu
 pte de numero
 te quitate dō
 us pōderalis
 p numeralia
 xco nouē pō
 ecim sedam n
 s. nouē. vt v
 ita. Eum dō
 . vt vñtas. i
 narus octo
 : nō bōt pō
 ier? nō bōt

Liber Secundus

Cuius 2vie vijsfaltig oder 2vie manifaltig ger vand hast du. rñde tri-
 plicē. cyn trifaltiges **Cuius** cuiatis qrit de pria vel gēte. Cui
 rñdet p noia gētilia nras r vias. silt p noia significātia priaz
 vel gentē. vt australis. alfaric⁹. pānonus tarētū⁹. 2viēnēsis ro-
 manus rauēnas alpinas. rē. vt cuius es tu. 2ves lāds bist du. rñ
 de. sum austrā⁹ gentē. sum nras gentē. i. de nra gēte. vfas gentē
Cuius id ē. de vza gēte. Cui⁹ qrit possessionē. cui rñdet p noia vel p
 noia possessiua. vt cuiū est mācipiū. 2vē gebort der kouff knecht
 an. Rñde. euandriū vel petriū. Et sciēdū q h qstitiū cuius i
 ntō actō r abltō singulari tm̄ declinat. vt ntō. cui⁹ cuiā cuium.
 actō cuiū cuiā. abltō cuiā.

De qstitiuis aduerbialib⁹

Quotiens aduerbiū qrit de nūmero mltiplicatiuo nūcro-
 q rñ cardinaliū. Cui rñdet p aduerbia nūeralia. vt sel⁹ bis
 ter qter octies nonies decies vndecies sexdecies deciesse-
 pties deciesocties deciesnonies vigesies vigesiessemel. vigesies
 bis vigesiesqter vigesiessex. rē Trigēsies trigēsiessef. qdragies.
 qnquagies. seragies. septuagies. octagies. nonagies. centies.
 ducēties. tricēties. qdringētesies. qngenties. sexcēties. octingē-
 ties. noningēties. millies. Et sciēdū q supdicta signa qstitiua
 etiā capi pnt relatiue. vt ego sum alb⁹ qlis es tu. ego sū magn⁹
 qntus es tu. Ectuplo maior est ager me⁹ q socratis qctuplus
 nō est tu⁹. Ego habeo triplicē vestē qctuplicē tu habes. Ego suz
 qnquēnis qctrennis es tu. Nos vadimus bini qctrenni vos. ego
 fui secund⁹ qctus fuisti tu. Ego bibi bis qctiens tu. Silt r talia
 signa qñqz capiunt indefinite. vt. nescio qntus sis. nescio qualis
 sis. Sciēdū etiā q ista signa tal⁹ tant⁹ r tot capiunt ad huc tri-
 pliciter. Prio relatiue mediāte pñctōe copulatiua. vt ego sum
 alb⁹ r tal⁹ es tu. Ego sum magn⁹ r tant⁹ ē plato. Habeo mltos
 discipulos r tot bz⁹ pet⁹. Secdo capiunt redditie. vt ego suz tal⁹
 et tant⁹ qlis r qntus est pet⁹. Tercio capiunt indefinite qñ se-
 quit⁹ q vel vt. Exēplū. vt ego sum tātus r tal⁹ vt nō egeam opa
 tua. Ego cupio talis esse vt felix videar. Quando hoc aduer-
 biū querit de tempore. Cui respondet per aduerbiū temporis. vt
 hodie heri cras pridie postridie rē. Quo aduerbiū qstitiuz ad
 locum. Cui respondet p aduerbia significātia ad locum. vt huc
 illuc intro foras vsqz nusqz eo eodē siquo nequo alio aliquo su-
 pra infra rē. Itē ad hoc interrogatiuum etiā rñdet per noia
 propria vbiū aut villarū in actō casu p aduerbys posita. vt q

Quando

Quo

vadis. rñdeo. **Eo** romā. tarentū. **Et** simlir rñdet p hec appellati-
ua. tomū bumū rus militia bellū. **Qua** aduerbiū p locū. cui re
spondez p aduerbia significātia p locū. vt hac illac itac ea siqua
nequa aliq̄ quacūq; rē. **Et** p noia ppzia vrbū in ablatiuo casu
loco aduerbioꝝ posita. Silr p hec appellatiua. rure domo humo.
militia bello. **Et** q̄ vadit regina: durch zvelchs end zucht die ku-
nigin: Rñde zviēna. vel hac: da durch. **Ubi** aduerbiū questio. **Ubi**
uū in loco. **Cui** rñdetur p aduerbia significātia in loco. vt h̄ illic
istū intus foris ibi ibidē alibi vsq; nusq; sicubi necubi nūcubi su-
perius inferius vbiq; z vbiq̄. **Et** p noia ppzia vrbūz in grō
casu p̄me vl scde decliatōis singularis nūeri loco aduerbioꝝ pos-
ta. **Si** aut̄ essent plis nūcri: p ea rñdet̄ ad p̄ns q̄stiuū in ablatio.
Silr p grōs hoz noim hum? militia domus bellū. z p d̄m̄ hui?
nois rus. vt vbi fuisti. Rñde zviēne. t̄hete. venetias. tarenti ruri
h̄ illic. supius rē. **Uū** aduerbiū q̄stiuū de loco. **Cui** rñdetur
per aduerbia significātia de loco. vt hinc illinc istinc intus foris
aliunde sicūde necūde alicūde supne inferne vtrinq; vnde cūq;
Et p noia ppzia vrbū in abltō casu. Similit̄ p hec appellatiua.
humo domo bello rure militia. **Et** vñ venis. Rñde. venio hic. ve-
nio argētina. venio rure. venio militia. **Quorsū** est aduerbi-
um q̄stiuū vers? locū. **Cui** rñdet̄ p hec z silia aduerbia. dextroz
sum sinistrozsum. venetias. versus spirā. hozsum illozsum sursum
deorsum. **Quousq;** aduerbiū q̄stiuū vsq; ad locū. **Cui** respon-
det̄ p hec z similia aduerbia. bucuscq; illucuscq; istucuscq; vsq; Au-
gustā. vsq; Cracouia. **Sciēdū** q; cuad sup̄dicta interrogati-
ua locoꝝ p noia appellatia alia a p̄dictis rñdet̄: sic debet fieri re-
sponso solū in actō vel in abltō. z mediāte p̄positiōe. vt sum i v2
te. in agro. cū socrate. eo ad vrbem. ad agrū. venio ab v2te. ab a-
gro. trāseo p vrbē. p agrū. p locum istū. eo vsq; ad agrū. vsq; ad
socratē vsq; ad vrbem.

Optima regula. **Uerbū** psonale vult añ se b̄ie n̄m̄ p sup-
f̄ posito cum q̄ puenire debet in numero z psona. vt Virgili-
us studet. **Sciēdū** q; q̄nq; sup̄positū est aggregatū ex
diuersis psonis aut alias ex dictiōib? plurib?. neq; verbū p̄r cō-
uenire oibus i numero vel i psona: z nibisomin? oīo est cōgrua
sz eius pgruitas saluatur: vel p figurā euocatiōis: vel pceptōis
psonaz: vel pceptōis numeroꝝ. **De** quarū vi atq; natura iam
dicendū est. **Euocatio** est p̄structio in q̄ p̄nomē p̄me vel scde tio

Libet Secundus

persone sibi copulat nomē tercie psonē tāq̄ suū subſtātiū reſpe-
 ctu verbi pſonal qd̄ puenit cū pnoie in pſona ⁊ numero. vt ego
 diligens ſtudeo. tu piger ſtertis. **Œceptio pſonaz** eſt oratio
 in q̄ verbū plis numeri reſpicit dictiōes diuerſaz pſonaz copu-
 latue pūctas ⁊ puenit cū dictiōe p̄cipiēte in pſona: ⁊ nō conce-
 pta. vt ego ⁊ tu legim⁹. Tu ⁊ iohes ſtudetis. **Eſt aut̄ dictio p̄-**
ceptio nūcroz nūcroz ē oīo i q̄ verbū plis nūeri reſpicit ſuppoſita pl̄a ſingularis
 nūeri copulatiue pūcta. ⁊ diſcōnenit in numero ad minus cum
 vno eoz. vt. Petrus ⁊ Iohes ſtudet. **Nota** p̄ceptio nu mero
 rū etiā locū habet in p̄ſtructiōe adiectiuali. vt. Petr⁹ ⁊ margare-
 tha albi laborāt. **En** vbiq̄q̄ eſt p̄ceptio genex illie ⁊ eſt conce-
 ptio numeroz. **Silt** plerūq̄ vbi eſt p̄ceptio pſonarū ibi ē cō-
 ceptio numeroz. **Nota** q̄ p̄poſitio cū q̄nq̄ bz vim diunctiōis
Cum. copulatiue. ⁊ tūc facit p̄ceptiōem. vt. Ego cū petro currim⁹. q̄n-
 q̄ vero ſolū dicit quandā appoſitiōem ſiue aſſociatiōē. ⁊ nō fa-
 cit p̄ceptiōem. vt. ego curro cū petro. **Sciendū** q̄ ſup̄dicta de
 p̄ceptiōe numeroz ⁊ pſonaz ſp̄ referēda ſunt ad diunctiōem copu-
 latiuā q̄ diungere debet ſuppoſita diuerſaz pſonaz vel alteri
 us numeri q̄ ſit verbū. ſi aut̄ fieret diunctio ſuppoſitorū diuerſaz
 pſonaz p̄ diunctiōem diſiunctiuā: tūc verbū ſiſt debet eſſe diſiū-
 ctum ex eiſdē pſonīs. vt. ego vel tu curro vel curris. **Sciendum**
Regl'a. ruruſ ⁊ p̄ regl'a obſeruandū. q̄ verbū poſitū poſt ſuppoſita diuer-
 ſoz numeroz diunctiōem ſumpta: debet nō dēre in accidētib⁹ ſup-
i. Enex. poſito viciniori. vt. **Idic** illi⁹ arma hic curruſ fuit. troiani hexto-
zeuma rem: grecia achillē laudat. zeuma eſt oīo in q̄ p̄miſſa conſtru-
 ctiōe adiectiuali vel ſuppoſitoriāli ſubiūgit aliud ſuppoſitū vel ſb-
 ſtantiū reſpicit verbū vel adiectiū p̄uſ poſitū. cū q̄ ſi puenit i ac-
 cidētib⁹ eſt zeuma locutiōis. **Si** vero diſcordat eſt zeuma con-
 ſtructiōis. **Exēplū** p̄mi. Iohes ſtudet ⁊ Petr⁹. Iohānes eſt al-
plēpſis b⁹ ⁊ pauluſ. **Exēplū** ſecūdi. Iohes ſtudet ⁊ ego. Iohes ē alb⁹
 et kata rima **Pleplepſis** eſt oīo in q̄ p̄mittit̄ regimē ſignificās
 mulatudinē aliquā. ⁊ poſtea ſine diūgibili aliq̄ ſubiungunt̄ di-
 ctiones ip̄ortātes p̄tes mltitudinis p̄icete reſpicitētes verbū vel
 adiectiuū p̄uſ poſitū. cū quo ſi cōueniat in accidētibus grāmari-
 calibus eſt pleplepſis locutiōis. vt boies ſtudet. illi grāmaticā. il-
 li logicā. **Si** vero diſcordant eſt pleplepſis p̄ſtructiōis. vt homines
 ſtudent. ille i betoricā. ille mathematicā.

Et tertia regula. Verba impersonalia passivae vocis ad perfectionem significatiōis suae nō egent ante se aliq̄ casu. Idem enī intelligo cū dico. Legit lectōem, et ab aliq̄ legit lectionem. Post se vero volūt eū casū quē requirunt sua verba a quib⁹ descedūt. S; qd̄ dicitur: quod debent ante se hīc casū ablativū cū p̄ se hōi: urio. si magis q̄ vitales gramatici induxerūt. Sciēdū et p̄ reglā ob servandū. quēcūq; lingua vernacula aliq̄d dicitur p̄ dōez mā: tūc latine itidē p̄ verbū impersonale elegāt iterpretabimur. Vā singt in der kyrchen. dicas latine. Latit in ecclia. et nō canūt i ecclia. Van list. legit. et nō dicas legunt. Van zwirt ietz essen. Iā comedet. nō iā comedent. Van lūt die glocken. Pulsat campanā. et vas tbut man in der schūle. Quid fit in scolis. et nō dicas. qd̄ faciunt in scolis. Nā fit vicem verbū impersonal supplet. Nec de verbū impersonalibus passivae vocis sufficiant. S; verba impersonalia activae vocis ut varia sūt ita varios requirūt cas⁹. d̄ qd̄ i sequitur? dicit

Regla

Qua regula. Tria sunt verba impersonalia activae vocis q̄ ante se requirunt genitivum et post se infinitivum. ut interest et refert et est quā significat princeps. ut discipuli interest obedire. Jobānis refert labozare. Excipiunt quōq; genitivales. sc; mei tui sui nostri et vestri. quoz loco regūt ablatōs p̄noiales sc; mei tui sui no uative sp̄i. ut mea interest legere. tua interest vigilare. Sciē dum q̄ hōi orōnes a studiosis discipulis nō sunt negligende. Quid mea interest. et vas gat es mich an. Quid tua refert. et vas gat es dich an. Quid sua refert. et vas gat es yn an. Tu a nihil refert. es gat dich nit an. Quid mea interest quātulibet s; ribas Es gat mich nit an vie vyl du scribest. Et vidē q̄ in his p̄dictis orō nib⁹ interest et refert capiunt p̄sonali. Et sciēdū q̄ interest quā doq; significat distātis. ut ex illo loco ad p̄torū mille passus in ter sūt. Itē quōq; hōat p̄sentia. ut interfuisti nuptijs meis. Item significat dēm am. ut multū interest bene an male q̄s agat. et p̄u dēs interest a stulto. et oib⁹ his tr. b⁹ mōis acceptū ē p̄onale.

Interest

Quarta regula. Quattuordecim sunt verba impersonalia activae vocis hōtia ante se dēm et post se infinitivum. ut p̄tigit accidit evenit p̄venit p̄petit placet libet licet expedit liquet patet p̄stat vacat sufficit. ut. mihi p̄tigit quiescere. Et scias q̄ hec verba si nō bāt ante se et dēm post se p̄sonalia sunt. ut. Ego placeo p̄ceptozi meo.

numerus
sona
p̄
ona
it
one
na
ad
capit
er?
ill
nat
rim
curr
ione
sus
un
nar
icoz
debet
is.
sup
n
ut
q̄
cū
at
?.
ego.
reg
id
dē
ill
vō

Liber Secundus

Addecima regula. Quattuor sunt verba impersonalia active
 v^o uicis q̄ req̄runt añ se actm̄ ⁊ post se infinitiuū. scz decet de-
 lectat iuuat optet. Et q̄nq; sunt impersonalia q̄ similit̄ ante
 se uolunt actm̄ ⁊ post se ḡm̄ ex vi trāsitiōis. uel infinitiuū. vt pe-
 nitet piget pudet miseret tedet. vt me miseret calamitatis hūa-
 ne. Nota q̄ ex bis q̄dam repiunt etiaz p̄sonalr̄ declinata. vt
 decet delectat iuuat piget penitet. Nota q̄ piget ⁊ pudet diffe-
 runt. nā pudet ad decus refer̄. vt me pudet hui⁹ facti. Ich sehe
 me mich der tarb. sz piget ad dolorē añ ptinet. vt me piget illi⁹
 viri. Dich verdunst des man⁹.

Piget
Pudet.

Undecima regula. Verba substantiuum ⁊ uerbum vtm̄ in
 d^o passiuua uoce regunt añ se ⁊ plerūq; post se ntm̄. vt ego sum
 bonus discipul⁹. Ego uocor Petrus. Similit̄ q̄dlibet ali⁹
 uerbū post se cum ntm̄ erigit p̄ que significatum suum p̄t se cifi-
 cari. Et talis ntm̄ plerūq; uicē aduerbij tenet. vt idem dico.
 curro uelox. ⁊ curro uelociter. Studeo diligēs. ⁊ studeo diligen-
 ter. Sunt tamē aliq̄ uerba q̄ exeunt post se quēcumq; ntm̄. vt
 sūt fio appereo maneo imaginor estumor reputor. ⁊ his similia.

P̄s. cc
vii

Sciēdum etiā cum uerbum substantiū ponit̄ post ntm̄ diuerso-
 rum numeroꝝ. tunc p̄pinq̄oz̄i debet p̄formari. Unde d̄ in psalte-
 rio. Vā data tua meditatio mea est. Vestes q̄s geritis sordida
 lana fuit. Si uero interponit̄ ntm̄ diuersoꝝ numeroꝝ. tunc utri-
 libet p̄t p̄formari. Ut. Sermones tui meditatio mea est. uel. me-
 ditatio mea est sermones tui. Nota q̄ infinitiu⁹ uerbi substan-
 tiui nunq̄ ntm̄: sz actm̄ añ se ⁊ post se req̄rit. vt. me esse uirtuosū
 est laudabile. Sciēdum q̄ uerba uocatiua ex eo q̄ significant
 passionē ultra ntm̄ req̄runt abltm̄ cum p̄positōe. vt uocor Ma-
 ricus ab oibus socijs. Et autē cum de noie p̄prio q̄ris: relictis
 his uocatiuis uerb̄ elegātius dices. Qd̄ nomē est tibi. Et respon-
 de. Tibi est nomē Nicolaus. Uel. mibi ē nomē Nicolaus.

Et addecima regula. Siūs casus frequētissime regit̄ a pte
 e^o post a noie. Qñq; uero a uerbo uel a p̄cipio. ⁊ qñq; ab ad-
 uerbio. Et. vt q̄busdā etiā uid̄: a p̄noie. Exēplum. Fili⁹ re-
 gis. tunica pauli. Recordor lectiōis. recordās lectiōis. ubiq; q̄
 locoꝝ. tunc t̄pis. hec uolucrū canit. Sciēdum q̄ gr̄is casus ex
 ualde multis causis seu uiribus erigit̄ a noie. q̄s oēs abunde do-
 cet Alexander gr̄amaticus. Presertim uero regit̄ a noie ⁊ uerbo
 substantiuo frequētissime ex vi possessiōis. vt. Equus regis. tunica

est Johānis. Item gūis regit ab istis verbis a parte post. vt obliuiscor. memini. memoror recordor misereor. ⁊ sibiſus ex vi vel causa transitionis. Nā actus p̄dictorū verborū denotat transire in rem significatā p̄ ḡm sequentē. Itē vt dixi in regula nona gūis etiā p̄struif ante tria verba impersonalia. scz inter referet et est Itē iste oꝛones elegat p̄ferūt p̄ ḡm. vt. qd toni affers ⁊ vas bringit du gūtz. Nihil toni dico. Ich sag nichts gutz. q̄n tum honozis nactus es ex officio tuo. ⁊ vas er hast du v̄ dyuez ampt erlāgt. q̄ntū pecuniaz acq̄suisi. ⁊ vie vijl hast du geltz zu ⁊vegen bracht. Tu nullius es momēti. du bist nichts ⁊verde

Quarta decima regula. Quasi oē verbū natū est regere p̄ se d̄m casum ex vi acq̄sitiōis vel vtilitatis. vt cū dico lego tibi. intelligo me legere ad vtilitatē tuā. Similr datus regit a quibusdā noibus. vt similis sum Johāni. sum vici peto tibi. Scienḁ q̄ multū interest dicere. peto tibi ⁊ peto te. peto te Consulto tibi. ⁊ consulto te. Nā peto tibi. ⁊ psulo tibi intelligo ad vtilitatem tuā. H̄ est. Ich bitt für dich. Ich rat dir. Sed peto te et consulto te. intelligo actū petendi vel psulendi trāsire in te. H̄ est. Ich bitt dich. Ich frag dich rats. Similr ex vsu dicimus. Supplicio tibi. v̄lētēs intelligere actū supplicādi trāsire in te. et sic regit ex vi trāsitiōis. vel supplicatōem fieri ad vtilitatē tuam. ⁊ sic regit ex vi acq̄sitiōis. Et sic p̄z q̄ d̄m; etiā regit ex vi trāsitiōis. Similr ablatiūs regit ex vi trāsitiōis a verbo. vt vescor pane. fungor honore.

Undecima regula. Quāq̄ gūis d̄m ⁊ ablatiuus casus q̄nq̄ regant a verbo ex vi transitionis. tñ actūs tanq̄ pro p̄zius casus verbi trāsitiui frequentissime a verbo transitiuo regit ex vi trāsitiōis. vt amo deū. lego librū. Pro illius regule intellectu sciendum. q̄ omne verbum cuiuscunq̄ sit generis. vel est trāsitiuū qd ⁊ actiuū d̄. vel absolutū qd ⁊ neutrum dicat.

Transitiua siue actiua sunt offiia verba cuiuscunq̄ sint generis que mox cū d̄: ad p̄fectōem sui sensus req̄runt obliquū in quez actus eoz transeat. vt amo lego curro ceno p̄adeo loquor. Et hec transitiua duplicia sunt. Nā quedā sūt sic transitiua q̄ eoz actus intelligit posse transire in hominē. ⁊ regūt post se quecunq̄ accusatiuū vel obliquū ex vi trāsitiōis. Et si talia verba desinunt in o possunt accipi r sup o ⁊ facere ex se passiuā. Alia sūt transitiua quoz actus nō apte intelligit transire in hominē. et

E

Primus liber

hmoi Verba solū eum accusatiū regunt et vi transitōis circa
quē actus taliū verborū versat. vt loquor solū eum regit accusati
uū circa quē versat actus loquendi. Similiter p̄ādeo solū regit
actū circa quē versatur actus p̄ādedi. Et ita intellige de reliq̄s
Et si talia verba desinūt in o nō p̄nt accipere sup o. Verū q̄dē de
clinant in tercijs p̄sonis singularib⁹ ⁊ pluribus more passiuorū. et
eorundē p̄structōem seruāt. vt cāpana pulsata a petro. via currit
a Jobāne. vie currunt a cursorib⁹. Hymni cantant a scolarib⁹
terra arat a colonis. olus comedit a nobis. vīna bibunt a pota
toribus. S; verba absoluta ⁊ neutra sunt illa q̄ ad p̄plemendā
sententiā suā nō egēt dictis casib⁹ et vi transitōis. s; p se prola
ta plenā sententiā mōstrāt. Quis veteres his verbis quāq; p̄ tras
sumptōem figurate actū iūterūt. vt Virgili⁹ in bucol. Formo
sum pastor coridon ardebat alexim. p̄ amabat alexim. Et si bu
iūsmōi absoluta verba desināt in o nō p̄nt accipere sup o neq; de
clinant in tercijs p̄sonis more passiuorū. vt rubeo caleo viuo spi
ro egroto ferueo. Et his dictis sequit q̄ verba deponētalia sūt
actiua. seq̄ p̄plector loq̄r. Quedā deponētalia sunt neutra. vt
morior letor labor vaticior. Et q̄daz deponētalia sūt passiuua vel
passiua hūitā significatōem ⁊ p̄structōem. vt nascor a te orior
a te. Secdo sequit ex his q̄ refert dicere. H verbū ē. actiū et hoc
verbū est actiui generis. Similr h verbū est passiuū. ⁊ h verbum
est passiuū generis. Silt h verbū est neutrū vel neutri ḡnis. Hāz
verbū esse actiū vel passiuū vel neutrū p̄siderat iuxta significari
onē. Sed verbū esse actiui vel passiuū vel neutri generis attendi
tur penes terminatōem. H tñ aliq̄n p̄miset. vīcz actiū p̄ actio
genere ponēdo. aut ecōtra. vñ illa verba metuo timeo ⁊ silia sūt
acti generis ⁊ tñ hcat passidē. Sciēdū q̄ actūs quāq; etiā regi
tur a noie adiectiuo. s; figuratie p̄ synecdochē. vt nuda genu
alb⁹ faciē. Itē a verb̄ absolutis. vt alteo pedes. voleo caput. fri
geo man⁹. Itē a verb̄ passiuis. vt trūcat caput. et uis oculos. Itē
a noib⁹ gētilib⁹. vt vīas gētē. austral⁹ gētē. Virgili⁹. Astra ge
nus tota p̄uaz testate figura. Singularē vero de hmoi oionib⁹
facere regulā opis est inanis. cū hmoi oiones raro ab oratozi
bus. s; magis a poetis frequant tāq; pl⁹ carmina q̄ oionē so
luta ornātes. in h itaq; eoz auctoritatib⁹ iterendū cēleo.

In mo
reto

Edicima regla. Dis infinitiu⁹ vult añ se hē obliquus. ⁊
p̄ se eū casū quē regit suū verbū a q̄ dīcedit. Itaq; si fini
tiu⁹ ē verbū p̄sonal⁹ actiue vel passiue vōcis añ se vult actū

vt me incūtere lris ē tonū. me amari a disciplo ē cōmēdandum. Si vero est infinitiu⁹ verbi ipsoral' actiue vocis vult añ se casus sui verbi ipsoral'. ⁊ post se aliū. infinitiuū vel casū quē vlt suū verbū p⁹ se. si saltē requit aliqūē. Exēplū. gaudeo tibi accidisse erudiri. Doleo te nō penitere victor. Si vero fuerit infinitiu⁹ verbi ipsoral' passiue vocis si añ se casū bz. is debet esse abltūs cū ppositiōe a vel ab. vt a petro legilectōem est tonū.

De gerundio rū pstructōe. Sciendū vt qdā volūt oia q̄ sup̄dicta sūt de infinitiōe intelligi debere etiā de gerūdijs ppter qd' ⁊ infinitiuos secundarios appellāt. s; nō obstātib⁹ his p̄dictis abduc regio gerūdiā ⁊ pstructōem ⁊ significatōem multū variare. Nā gerūdiā in di terminata frēq̄nter añ se volūt hīc bāc dictiōem causa vel silē. ⁊ post se casū sui verbi. vt venio cā colēdi agrū. venio causa studēdi grāmaticā. Eadē q̄s gerūdiā in di tāq̄ adiectiua constructuē cū noib⁹ substantiuis. vt tenet me occupatio iuris dicendi vbi dicendi significat administrationem rei. hoc est occupatio tenet me in iure dicendo sine p̄sideratiōe t̄pis futuri. alioqui esset p̄cipiū. Itē p̄struunt q̄s hec gerūdiā cū dictōe mod⁹ vel simili. vt iste est mod⁹ instruēdi rudes. S; gerūdiā in to q̄nq; ante se habent p̄positiōem in vel de. q̄nq; nihil habēt añ se. q̄nq; cōstruunt cū verbo vt infinitiu⁹. s; post se hnt casum sui verbi vt legendo sū tonū. in disputādo sum p̄mpt. currēdo loq̄r. Audiendo p̄ceptore ero doctior. S; gerūdiā in dū q̄nq; p̄struunt cū in ē q̄nq; cū verbū substantiuis sine p̄positiōe. vel cū alijs verbis importātib⁹ motū ad locū mediāte p̄positiōe ad. Exēplū. Vado ad dicēdū. legendū ē. Inter cenādū Jobes venit ad me. H est dū cenārē. Hoc etiā p̄ regula notādū est. q̄ cū lingua vernacula dicim⁹ **Regla.** Van sol. latine apte dicim⁹ p̄ gerundiu in dū cū verbo substanti uo. vt man sol esen. Comedendū est. man sol lernē. Incumbendū est litteris. Van sol seblaffen. Dormiēdū est. Sciendum est q̄ gerūdiā q̄ a verbū actiui ḡnis ⁊ neutri ḡnis nō absolutis et cōibus descēdūt tā actiua q̄ passiua p̄nt hīc f̄catiōem. maxime tñ hnt passiua significatōem cū sociāt substantiuis noib⁹. vt hec delectat i vidēdo. H est dū vidz. Et tom⁹ ē apta ad videnduz. i. vt videat. Ego legēdo discō. H est dū lego. Eptādo rumpit anguis. i. dum cantat. Itē gerundia potius fiunt verba q̄ noia vel p̄cipia censenda. eo q̄ pla accidāt eis q̄ p̄pā sūt verbor⁹ q̄ sūt in buco. noim. Nā regūt q̄nq; cas⁹ ante se. ⁊ frēq̄nt p⁹ se quod solū ver-

liber Secundus

bis cōuenit licet autē p̄positiones per appositōem sibi p̄poni p̄
tīāt. 7 terminatiōes casuales seruet: ex eo solo argumēto nō de
hnt noia dīcī. nā 7 infīnitū? q̄nq; p̄positōem sibi p̄ appositōez
p̄poni nō dedignat. 7 vicē tenet sepe suppositi nihilominus ma
nens verbū. Itē gerūdia nedū terminatiōes gēi datīui 7 accu
satiui singularī seruāt. sed etiā alioꝝ casuū alterius numeri. vt
In legēdis libris tps p̄sumo. h̄ legendis gerundū est. ac si dice
rem. legēdo libros 7c. In euoluēdis ac p̄legendis libris mltā dī

Ecima septima regula. p̄mū supinū p̄struit cū verbo scū.
o plerūq; motū ad locū importate. vt vado amatus. vado
venatū. Sz vltimū supinū cū nullo verbo p̄struit nec casū
regit. sed tm̄ cum adiectiuo iungi se p̄mittit. vt miserabile visu.

Sciendū q̄ p̄mū supinū nō differt a gerūdio nisi q̄ supinū se
re nunq̄ est sine verbo importante expresse vel latenter motū ad
locū. sz gerūdia nō sic. sz p̄ter hec equalent. Nā idem dico. vado
amatus. 7 vado amandū. Vltimū autē supinū nō regit casum ali
quē. nec regit a verbo neq; significat tps p̄teritū quēadmoduz
vulg⁹ imperitoꝝ abutiē. sz p̄struit solū cū noie adiectiuo. vt hec
res est miserabilis visu. id ē cum videat. Das ding ist erbermb
lich zu sehen. Facili visu. id est vt videat. Ist leich zu sehen. Op
timū factū. hoc est vt fiat. Ist das best zu thun. Difficile factū. es
ist hart zu thun.

Ecima octaua regula. Quēcūq; casum regit post se ver
bū eundē 7 suū p̄cipiū si seruat significatiōem verbi re
gere habet. vt colū deū. colens deū. amor a deo. amatus
a deo. Sciendū q̄ p̄cipia inuenta sunt vt breuior lucidior sit
oratio. 7 euitent p̄iunctiōes aduerbia vel relatiua. vt legens di
sce. breuius 7 ornatus est q̄ lege 7 discē. homo currēs mouet.
Singulariter tm̄ scias p̄ abltm̄ p̄cipiale q̄ apud dialecticos dīcī
tur positus in designatiōe p̄sequētie multos circuitus euitari et
orationē elegantiōre reddi que alioq̄n fierent p̄ hmōi p̄iunctiō
nes. si qz quoniā donec q̄q; q̄n postq̄ dum cum 7c. Exempluz
dicis postq̄ cenatus suz vado dormitū. melius dices sic. De ce
nato vado dormitū. Itē quia interfectus fuit p̄ me? male me
habui. Itē. si docet p̄ceptor discipuli celeriter student melius di
ces. docente p̄ceptore. Itē postq̄ cognita sunt p̄cipia: reliqua
sine labore discunt. melius dices. cognitīs p̄cipijs. Item dūz
q̄n vel cū vult discipulus discere parū laborat m̄ḡ. meli⁹ dices

discipulo volente discere. Itē quāq̄ mortu⁹ sit hō: eius tñ ania
 viuit. melius dices mortuo hoīe. Ita age de sil: b⁹. Scias etiam
 q̄ hīndi ablti loco: poni sepe abltm̄ noialē. vt me iudice bñ agis.
 id est me iudicāte. deo teste vey diri. i. deo testāte. Has oratōes
 in linguā vernaculā nram plerūq; ita resolues. me legente tu di
 scis. vñ ich lese so lernest du. Factis fundamētis edifica. So
 du hast die grundfeste gemacht so buzve. Hoc factō psequeris
 desiderii tuū. so das geschehen ist so vürst du erlangen dyn be
 girde. Nota q̄ picipijs futuri tps in dus nō vtuntur in ab
 latino casu absolute: quēadmodū diximus iā supra. s; tñ pstru
 unt cū verbo substantiuo. vñ quasi noia esse vident. vt Virgilius
 audiend⁹ ē diligēter. legend⁹ est virgili⁹ ab adoleſcētib⁹. cū abs
 te mlta sunt audiēda: potiora sūt eligēda illisq; inherendū. Si
 Virgilius esset mihi discendus maiori vterer diligētia. Item p
 ticipia futuri tps in rus loco verboꝝ suozū. silt futuri tps cum
 verbo substantiuo ponunt. vt Lectur⁹ sum virgiliū. i. legā Virgi
 liū. Nauigaturus sum in Asiā. cū sis pfecturus in diuersas regi
 ones. i. cū pificaris in diuersas regiones. cū tu cōmoratur⁹ sis
 in colonia viue moribus colonientū. i. cū cōmoreris. Itē pti
 piū pñtis tps verbi cōis generis solū significat actionē. ideoq;
 actm̄ solū erigit. S; ptiipiū pteriti tps verbi cōis gñis vtrāq;
 significatōem ⁊ vtrāq; casuū pstructōem retinet. Participium
 vero futuri tps in rus actōem solū: ⁊ ptiipiū in dus passionem
 solū significat: ideoq; hoc actō tñ: illud vero tñ ablti cum ppo
 sitione eget.

Ecim anona regula. Aduerbia. silt interiectōes in debi
 ta orōnis pstructōe verbis vel eoꝝ picipijs plerūq; pre
 poni solent. Exēplū. Petr⁹ dū agit Thomas diligēter
 studet. pape qd video. Sciendū q̄ qdā sunt aduerbia tps q̄
 nō cōueniēter sociant oib⁹ tpsib⁹ verbi. s; bis dūtarat cū quib⁹
 in tps significatōe pueniūt. vt hodie facio. heri feci. cras faciam
 nūc intelligo. antea itelleri. Sic q̄s vtrā ⁊ ofy aduerbia optan
 di solū optatio p̄iur. sunt. Silt ne aduerbiū p̄hibitūū indicati
 uo nūq; iungit. nō em̄ dicim⁹. ne facis. s; alijs mōis oib⁹ iūgi p̄t
 vt ne fac. ne dici op⁹ est. vtrā ne suaderē Bobi. ne dicam volo.

Neceſse aduerbiū sp̄ verbo substantiuo eget. neq; alteri adiu
 gi p̄suevit. suū synonimū necario sine discretiōe cuiq; verbo iun
 git. Quēdā aduerbia etiā casus qdā. vics nrm̄ gñm̄ vrm̄ actm̄ ⁊

Secundus liber

vñi regit. De nō. vt ecce dñs. De gō. vt vbiq; q; fraz. Inscz
 loq; nullibi gētiū. tñc ep̄is. De dtō: labo; dissilr petro. Vado
 obuiā regi. De actō. vt ecce p̄ceptorem. De vō. vt o petre. Im
 mo p̄babile est vñi nūq; a vō: s; sp̄ ab aduerbio vocādi cr̄p̄
 se vel ip̄licite regi. Aduertēdum ⁊ in memoriā reducēdū id qd̄ i
 sc̄ta regula dicit̄ ē. q; p̄p̄a noia villaz vel ciuitatū si sint p̄me vel
 sc̄de declinatōis ⁊ singlaris nūeri in gō quidē casu accipiūtur
 p̄ aduerbijs i loco significatib; vt rome sum tarētī sum. In ac
 cusatiuo vero casu cuius. nūq; sint declinatōis vel nūeri ponūt p̄
 aduerbijs ad locū. vt eo romā. vado venetias. S; in ablatō ca
 su si sint p̄me vel sc̄de declinatōis ⁊ singlaris nūeri ponunt p̄ ad
 uerbijs de loco vel p̄ locū. vt roma ereo. trāseo spira. i. p̄ spiram.
 Si aut̄ sint terciē declinatōis vel pl̄alis nūeri tñc tñc ponunt p̄
 aduerbijs tā in loco q; de loco vel per locū. vt cartbagine sum.
 cartbagine trāseo. i. p̄ cartbaginē trāseo. athe
 nis trāseo. atthenis venio. Inueniunt̄ qdā appellatiua fm̄ iā di
 ctū modū p̄ aduerbijs poni. vtz illa. rus militia tom? hum? hel
 lū. Rus tñ nō in gō: s; dtō vidz poni p̄ aduerbio in loco. vt ru
 ri sum dicim?. nō ruris sum. Ita q; vespi p̄ aduerbio ponit. Vñ
 Tereñ. sic dic. Quē ne ego heri vidi ad vs afferrī vespi. S; s̄
 grāmatici miores dicētes p̄dicta noia nō esse aduerbia. nec eoz
 loco substituissē. S; esse noia carētia dictōe a q; debeāt regi: hu
 ius siue fuit Alexander gallus. vt in sc̄da pte sui doctrinal vide
 re lz. Interiectōes q; casus regit ⁊ p̄sertim dtm̄ ⁊ actm̄. vt ve
 miseris. heu mihi. o virū acerrimū. o diē letū ⁊ iucundū. heu me
 miserū. prob deū atq; hoim̄ fidē. **D**iuersas bz fcatōes. naz
 ē aduerbiū vocādi. vt o petre. est etiā aduerbiū optādi. vt assis o
 tandē. est q; interiectio indignādi. vt o mores inepti. Est quo
 q; interiectio ammiratiōis. vt o qualis faciem.

Tertima regula. Trigita sūt p̄positiōes actō. ⁊ quidē
 abltō. ⁊ quoz vtriq; casui fūietes. q; ⁊ fere oēs suis ca
 sualib; p̄ponunt. Nota q; ex his p̄positiōib; qdā sepe si
 ne suis casualib; p̄ferunt ⁊ statī aduerbia sūt. vt palā p̄ circuz
 pone añ aduersū in itro. ⁊c. vt Virgili. Pone subit p̄iunt. idē
 iurta seq̄ p̄iunt. facio hāc rē clā. vñ ⁊ clāculū diminiutiū de
 sc̄dit. ex q; sine dubio clā aduerbiū eē ostēdit. cū h̄ mlla alia p̄po
 sitio faciat. Et de reliq; exēpla iuenies q; h̄ breuitatis grā relin
 quo. Sciēdū p̄positiōes dici a p̄ponēdo. qz casualib; suis p̄po

ij. eney.
 Clam

nūc. et i pōne pōres sūt ptes pōnētes. *Uex* versus ten? ma
gis postpōni suis casualib? p̄suecēt. vt romā vers? p̄te tenu
mēte ten? Silt i ill' p̄noibus me te se nob? z vob' p̄pō p̄ anastro
phā postpōit. vt meū tecū secū nob'iscū vob'iscū. z fac' accētū ca
dere sup' vltimā syllabā dēois pōris cui postpōit. vñ eadetice
vice sūg'it. *Uex* dēa p̄pō cū suo casuali vñā dēoz p̄sitūes trā
sit in aduerbiū. sic z ille dēones hacten? q̄ten? caten? aduerbia
sūt vel p̄iūctōes q̄ oli segate p̄pōnē cū suo casuali ostēdebant.

Ad z apud differūt. nā ad vult oꝛones in q̄ denotaf' mor? ad
locū. apud vero motū i loco vel q̄etē denotaf'. vt vado ad scolas
sum apud p̄ceptorē. *Cis* z *citra* idē scāt. s; cis magis cōsuevit
iūgi actō scātī. p̄p̄iū fluminū vel mōtiū. citra vero reliq̄s. vt cis
renū. *Uer* dylersyt des ryns. cis alpes. Apud iuxta circa circū
pōne. p̄p̄e pen? z sec? q̄h' p̄ueniūt i scātōe. *Citra* tū p̄p̄e foitū ad
tps p̄inet. vt circū viginti ānos. *H; z ventz* zig tarū circū kl. ia
nuarias. *H; vē* estē tag des gēners. Silt a ab abs z ex eādē
vīm scātōis hūt. *P̄dicie* aduerbiū q̄nq; more p̄p̄ositionis actō
iūg'it. vt p̄dicie nonas. p̄dicie idus. *Tre* q̄tuoꝛ sūt p̄p̄ones q̄ pro
varia scātōe mō actō mō abltō iūgunt. vt in sub sup? z subē. *In*
vero q̄h' scāt ad locū vl' s̄ vel p̄oif' p̄ ad actō iūg'it. vt in vrbem
vado. loq̄z in adulterū. *Virgili?* in ulit in lat? a. ad lat? q̄h' vero
in loco scāt abltō iūg'it. vt sū in vrbē. in ciuitate studeo. *Sub* q̄z
q̄h' bz scātōem ad locū vel pōnit' p̄ p̄ vel añ actō iūg'it. vt *Virgi*
li? posteq; s̄b ip̄os *Mitūf* q̄ib? *H* ē añ ip̄os postes. *Idē* s̄b no
ctē cura recur sat. i. p̄ noctē. q̄h' vero in loco scāt abltō p̄pōit. vt
Virgili? *I*bat obsuri sola sub nocte p̄ vmbzā. *Sup* z subē s̄
rias hūt scātōes. z vtraq; tā actō q̄ abltō iūg'it. Et p̄sertim
quādo super significat de sine dubio abltō iūg'it. vt *Virgi*. *U*l'

Triclinia p̄ria re *Cta* sup' p̄amo. rogītās sup' rectorē multa.
v' gl'a. *Cōiunctio* p̄iūgēs dēoesbz p̄iūgere eadē i sili casu z ad
res diuersas vl' tāq; diuersas p̄tinetēs. *Hec* regula vera ē: ni
si coniunctio cōiungeret dīctōnes rectas ab aliquo regente et
eadem v̄tunc ei non oporteret casus tales esse similes. *Mā* cō
grue dicimus. plenum gratia et veritatis. plenus vini z pane. i
mo nisi int' illos diuersos casus mediar' cōiunctio: oratio ef
set refutanda. *Mā*m quādo cūq; plura substantiua diuersas res
respicientia que non regunt' ex diuersis viribus ab eodē regē
te in oratōne pōnunt' in eodē vel ex diuersis casibus: sp̄ int' talia

Apud
Cis
Cura
Circiter
P̄dicie
ij. euey.
ij. eney.
i. Erey.

Ulex versus ten? ma
gis postpōni suis casualib?
p̄suecēt. vt romā vers?
p̄te tenu mēte ten?
Silt i ill' p̄noibus me te se nob?
z vob' p̄pō p̄ anastro
phā postpōit. vt meū tecū
secū nob'iscū vob'iscū. z fac'
accētū ca dēoz p̄sitūes trā
sit in aduerbiū. sic z ille dēones
hacten? q̄ten? caten? aduerbia
sūt vel p̄iūctōes q̄ oli segate
p̄pōnē cū suo casuali ostēdebant.
Ad z apud differūt. nā ad vult
oꝛones in q̄ denotaf' mor? ad
locū. apud vero motū i loco
vel q̄etē denotaf'. vt vado ad
scolas sum apud p̄ceptorē.
Cis z citra idē scāt. s; cis magis
cōsuevit iūgi actō scātī. p̄p̄iū
fluminū vel mōtiū. citra vero
reliq̄s. vt cis renū. Uer dylersyt
des ryns. cis alpes. Apud iuxta
circa circū pōne. p̄p̄e pen? z
sec? q̄h' p̄ueniūt i scātōe. Citra
tū p̄p̄e foitū ad tps p̄inet. vt
circū viginti ānos. H; z ventz
zig tarū circū kl. ianuarias.
H; vē estē tag des gēners. Silt
a ab abs z ex eādē vīm scātōis
hūt. P̄dicie aduerbiū q̄nq;
more p̄p̄ositionis actō iūg'it.
vt p̄dicie nonas. p̄dicie idus.
Tre q̄tuoꝛ sūt p̄p̄ones q̄ pro
varia scātōe mō actō mō abltō
iūgunt. vt in sub sup? z subē.
In vero q̄h' scāt ad locū vl' s̄
vel p̄oif' p̄ ad actō iūg'it. vt in
vrbem vado. loq̄z in adulterū.
Virgili? in ulit in lat? a. ad
lat? q̄h' vero in loco scāt abltō
iūg'it. vt sū in vrbē. in ciuitate
studeo. Sub q̄z q̄h' bz scātōem
ad locū vel pōnit' p̄ p̄ vel añ
actō iūg'it. vt Virgili? posteq;
s̄b ip̄os Mitūf q̄ib? H ē añ
ip̄os postes. Idē s̄b noctē cura
recur sat. i. p̄ noctē. q̄h' vero
in loco scāt abltō p̄pōit. vt
Virgili? Ibat obsuri sola sub
nocte p̄ vmbzā. Sup z subē s̄
rias hūt scātōes. z vtraq; tā
actō q̄ abltō iūg'it. Et p̄sertim
quādo super significat de sine
dubio abltō iūg'it. vt Virgi.
U' l' Triclinia p̄ria re Cta sup'
p̄amo. rogītās sup' rectorē
multa. v' gl'a. Cōiunctio p̄iūgēs
dēoesbz p̄iūgere eadē i sili casu
z ad res diuersas vl' tāq; diuersas
p̄tinetēs. Hec regula vera ē: ni
si coniunctio cōiungeret dīctōnes
rectas ab aliquo regente et eadem
v̄tunc ei non oporteret casus tales
esse similes. Mā congrue dicimus.
plenum gratia et veritatis. plenus
vini z pane. i mo nisi int' illos
diuersos casus mediar' cōiunctio:
oratio esset refutanda. Mā
quādo cūq; plura substantiua
diuersas res respicientia que non
regunt' ex diuersis viribus ab
eodē regēte in oratōne pōnunt'
in eodē vel ex diuersis casibus:
sp̄ int' talia

Libri Secundus

substantiua debet intelligi punctio. Hoc idē de verb finiti modi q̄ etiā p̄ punctōem p̄iūgi volūt: nisi alicui eoz adderet q̄ vel suoz cōdeclinā. vel eoz alterū esset infinitiui mōi. vt *Iohes* q̄ stertit dormit. volo legere lecticos. *Lex* cū loq̄mur p̄ impatiūū r̄ verbū subiectiui mōi horzantes vel impantes aliquid eleganter sine cōiunctōe interposita p̄stituem⁹ orōnē. vt fac venias ad me. *Lura* rē meā diligēt a gas. caue sis laborios⁹. age res n̄ras diligēt custodia. Fac fugias malas societates. Ita q̄z plēs orōnes sine cōiunctōis exp̄sio vel tacito auxilio sese mutuo seq̄ nō debent.

Nota punctio p̄iūgi vel dictōem dict. di. vel orōnē orōni. Et̄ plū p̄mi. vt *Iohes* r̄ *Theoderic⁹* spaciānt. Et̄ plū sc̄di. *Andre as* r̄ *Ignaci⁹* studēt r̄ regūt. Et̄ pene oēs cōiunctōes p̄iungunt orōnē orōni. copulatiue tñ r̄ disiunctiue p̄iungunt v̄cōem dictioni et orōnē orōni. Si adiectiue tñ capta cū vt dū q̄tin⁹ r̄ siles cōiunctōes solēt adiūgi p̄grue solū verb subiectiui mōi. vt si venias faciā. De significatōe punctōis Sciēdū q̄ *Piscian⁹* ponit. xvij. p̄tates punctiōnū q̄s hic explicare erit vtile: vt natura r̄ vim eaz cognoscām⁹. P̄tates sūt copulatiua. cōtinuatiua. subcōtinuatiua. adiectiua. causal. appbatiua. disiunctiua. subdisiunctiua. dubitatiua. electiua vel differtiuua. aduersatiua. abnegatiua collectiua vel illatiua. inērogatiua. p̄lectiua. distributiua. diminutiua. r̄ rōnal. Copulatiua ē q̄ tā sensū q̄ dictōnes copulat. vt r̄ q̄ ac atq̄ q̄dem q̄z at atq̄ s̄z aut. Cōtinuatiue que r̄ cōdictionates vocant̄ subcōtinuatiue causales effectiue r̄ adiunctiue q̄si idē fecant. qz veniāt p̄seq̄ntiā rez. vt si qm̄ qz cū dum nā rē. vt si *Stephan⁹* stertit dormit. qz sol ē sup̄ terrā dies est. legi nā docet⁹ sum. Appbatiue sūt q̄ appbāt. vt q̄d equidē. vt equidē merui nec dep̄cor inq̄t. Disiunctiue sūt q̄ quis dictōes vel orōnes p̄iūgāt: sensū tñ disiūgūt r̄ alterā rē esse alterā n̄ esse fecāt. vt rē vel aut seu sine. vt aut lux ē aut tenebre. Subdisiunctiue sūt q̄ sub voce disiunctiuar̄ vtrūq̄z tñ eē fecāt vel sil⁹ vl⁹ discrete *Sil⁹*. vt *Theben⁹*. vel rex sp̄ mihi gr̄as agebat. ibi vl⁹ p̄ etiā accipit *Ite* paris sine alexāder. i. paris q̄ r̄ alexāder d̄r. Discrete. tota die vl⁹ legit iste vl⁹ cogitat. h̄ ē q̄ r̄ legit r̄ cogitat. Electiue sūt q̄ diuers⁹ p̄positē aliq̄d ex eis nos eligere ostēdim⁹. vt q̄. exēplū *Dives* eē malo q̄ paup. Aduersatiue sūt q̄ p̄rias s̄rias p̄iūgūt vt tñ q̄ q̄ et̄si tamen si licz q̄uis. exemplum. q̄ q̄ te atquam tamē verba mea non curas. Abnegatiue sunt que posse aliquid

facere ostendunt. s; ppter aliquā causam impediri. vt venissem nisi diluuiū me impediuisset. Rōnales vel collectiue sunt q̄ rōne confirmāt aliqd̄ p̄us dictū. vt ergo igi itaq; q̄n alioquin imo. vtiq; atqui. vocant etiā illatiue vel p̄sequitionales. Interrogatiue vel dubitatiue sunt q̄ dubitatioem cū interrogatōe significāt. vt an ne nec. vt ne silia. an eloquar. dicā ne de bello an de pace. Cōpletive vel expletive sunt q̄ nō ppter significatōis necessitatē. s; ornatus vel metri cā in oratiōe ponunt. vt vero aut̄ quidē equidē quoq; em̄ nā nāq;. Exemplū. vt ille quidē loquit̄. idē intelligo ac si dicerē. ille loquit̄. vñ nec in lingua nr̄am alemanicā bene verri possunt. Distributiue sūt q̄ diuersis diuersa distribuūt vt ego scito. tu vero toromis. Diminutiue sunt q̄ diminutionez significāt. vt si nō potes totā rem p̄cedere saltē p̄cede partem. Et nota q̄ q̄nq; eadē p̄iunctio p̄ varia sua significatōe modo illius nō alterius est p̄tatis. vt qdem est p̄tatis copulatiue et expletive.

Regula secūda. Quelibet dictio possessiua cū ḡo sui p̄mitti aliqd̄ significat ex his q̄ possident vel q̄si possident. vt euādrius ensis. i. ensis euādri. regius honoz. i. regis honoz. Sciendū q̄ possessiua nō solū ea dicimus q̄ significant possessionē. s; q̄ habēt formā siue terminatōem similit̄ cum possessiuis. Sūt em̄ ḡtalia et patria q̄ formā silem h̄nt cū possessiuis et q̄nq; possessionē significātia. vt romanus latinus et viennēsis patavinus et italicus alsaticus libicus alemanicus p̄anonius gallicus lauerinus et racouinus herbipolitanus magūtinus argētinus. basilienis. Itē q̄dā p̄pria. vt Lucanus. antilianus. Itē quedā agnoia. vt africanus. Cū itaq; dicis. ciuis romanus? gentile nomen habes. Si vero dicis. romanus? ager? possessionez intelligis. ita de alijs. vt Iulianus cesar? et iulianus? cesus. apbricanus Scipio et apbricanus? fluius. et viennēsis ciuis et viennēsis ager. Sūt et in hac significatōe possessiuoz noia ad materiā p̄tinentia. vt plūteus aureus argēteus ligneus lapideus quercinus colurnus. iligius abiegus ficulnus. Itē noia significātia imitatores p̄bioloptoz. vt Platonius aristotelicus p̄paticus academicus p̄ythagoricus vel pythagoreus. Itē noia p̄tinentia ad officia. vt tabellarius mercenarius cerarius sagittarius tabernarius hostiarius argentarius erarius. Itē noia p̄tinentia ad dignitates. p̄fectorius questorius censorius. Et ita itelligede in finē

Libet Secundus

tis alijs que omnia possessiua significacōem habere possunt. atq̄
elegantius p̄ ea loquemur q̄ p̄ signa sua p̄mitiua. vt elegantius
dices argētīnēsis ager: q̄ ager argētīnēsiū. apulus equus: q̄ e
quus apule. hungaricus bos: q̄ bos hungarie. regia dignitas: q̄
dignitas regis.

Quoniam in regula quādecima de verbis dicere incepimus:
que vt varia sunt: ita ad p̄fectōem sensus varijs cum ca-
sibus p̄structiones sortiunt. quas ordine explicabim⁹: in-
cipiētes a verbis actiui generis. q̄ in septē ordines distribuam⁹.

Sciendū autē q̄ in his ordinib⁹ verbo 1. de casu añ verbuz cō-
structo nihil dicem⁹: tanq̄ notū relinq̄ntes ex regula septia. Quia
ne verbū p̄sonale possit ante se ntī, Primus itaqz ordo ver-
boz actiui generis est eoz que ad p̄fectōez sensus solo accusati-
uo post se locato sunt p̄tenta. vt amo iohem. lego libzū. De hoc
ordine sūt oia verba subscripta ⁊ eis silia.

Diligo	<i>hessit</i>	Expecto	Trucido
Amo		Fallo	Obtrunco
Colo		Decipio	Terreo
Audio	<i>lozuy</i>	Lapio	Timeo
Eraudio	<i>elozuy</i>	Surno	Detuo
Fastidio		Intelligo	Formido
Lango		Consulo	Facio
Fero		voco	Ago
Verbero		Appello	Frigefacio
Percutio		Nomino	Calefacio
Video		Rego	Parufacio
Aspicio		Guberno	Mobilifacio
Respicio		Admistro	Floctifacio
Despicio		Perficio	Paruipendo
Contemno		Compleo	Mobilipendo
Sperno		Absoluo	Floctipendo
Desidero		Finio	Promobilibēs
Lupio		Torqueo	Perdo
Opto		Occido	Amitto
Appeto		interficio	Quero
Mosco		Perimo	Inquiro
Cognosco		Interimo	Erquiro
Agnosco		Reco	Uctigo

Liber Secundus

sic est actiuū. aliqñ est neutrum et significat supesse. vt mibi supant pecunie. i. supsunt.

v Erba actiua secūdi ordinis sunt que erigūt post se accusatiuum cum genitiuo vel ablatiuo. vt impleuisti domus tritico. et consulo te remedij.

Emo	Culpo	Condemno
Comparo	Arguo	Castigo
Vendo	Reptendo	Punio
Veniendo	Accuso	Dulco
Reuendo	Inculso	Impleo
Estimo	Incepto	Euacuo
Redimo	Damno.	

Accusare. Inculcare

Inter accusare et inculcare hec est differentia. quia inculcamus maioribus: accusamus pares atque minores. Et ista duo verba pñt habere genitium deum ablatum cum coram. vel actum cum apud vel ante vt Petrus accusat Iohannem superbie coram patre suo. vel apud patrem suum vel ante patrem suum. Nota in verbis significatib⁹ emptorem vel venditorem dicitio significans pretium ponat in ablativo. vt Equum emi decem ducatis. vel equum emi magno precio. Nota hec adiectiua. tanti quanti et sua opposita. vt tantidem. quatiuis quatiuncumque qualiter. et ille dictiones pluris et minoris sine substantiio sepe ponunt in genitiuo cum illis verbis. emo vendo estimo redimo lucroꝝ cōduco loco et alijs huiusmodi. vt quanti emisti hanc rem. et wie thür hast du das gekoufft. quanti vendidisti librum tuum. Si autem addant eis substantiua: tunc preferunt in ablativo. vt quanto precio emisti. Non curo quantiuis pretio emas.

v Erba actiua tertiij ordinis erigunt post se deum et accusatiuum. vt trado te studijs philosophicis. dedo me tibi.

Do	Dico as	Oppono
Trado	Dico is	Obijcio
Dedo	Subiugo	Predico
Tribuo	Subigo	Preñuncio
Pretereo	Subijcio	Edico
Impedo	Subdo	Indico
Prepono	Suppono	Fulco
Antepono	Victo	Impero
Prefero	Destino	Precipio
Premitto	Lego	Nuncio

Renuncio	Declaro	Dutuo
Interdico	Demonstro	Reddo
Prohibeo	Manifesto	Restituo
Veto	Offendo	Promitto
Commendo	Explico	Spondeo
Confero	Enucleo	Addico is
Comparo	Dilucido	Accommodo
Prædo	Aperio	Dono
Indico	Commodo	

Legare significat mittere. Inde legati. i. oratores dicuntur quia Legare mittunt. Inde legare est testamento relinquere. unde dicuntur legata id est testamento relicta. Comendare cum habet post se actum signi-
 ficat laudare. ut comendavi te in senatu. id est laudavi. Sed cum dare habet dativum pro se significat fidei tradere. ut comendo me tibi. et comendo tibi pecuniam. id est trado tue fidei pecuniam. Comodo et mutu-
 Comodo differunt. Nam como damus que eadem restitunt. ut libros ve-
 do res vasa et similia. Mutuam? que non reddunt eadem. Et consi-
 mutuo. stunt in potestate numero et mensura. ut pecunia oleum triticum et simi-
 lia. Unde dicitur mutuam quasi meum tuum. eo quod ex meo fiat tuum. Reddo Reddo
 significat tria. nam ut est verbum huius ordinis significat restituere
 ut reddo tibi pecuniam. significat assignare. ut reddo tibi litteras
 quas Cicero ad te dedit. significat facere. et tunc duos habet
 post se actus. ut reddam te doctum. id est faciam te doctum. Dono in
 Dono partior augeo conduplico accumulo et similia potest esse huius ordinis partior
 aut esse quanti ordinis quod habeat post se actum cum abito. vel actum cum
 Augeo dativo. ut dono tibi libertatem. et dono te libertate. Imprior tibi Condu-
 res meas. vel imprior te rebus meis. Augeo tibi fortunam. vel au-
 plico geo te fortunam. Conduplico ac accumulo tibi divitias. vel condu-
 accumulo plico et accumulo te divitiis. Brevis illa verba rescribo et mitto cum lo-
 guntur dativo quod actus cum potestate ad. ut rescribo tibi. et rescribo
 ad te. mitto tibi. mitto ad te. Dicitur.

Verba activa quarti ordinis sunt que volunt post se duos accu-
 sativos. Hec sunt verba que aliter vocantur vehementissime transi-
 titivos. ut Ego doceo te grammaticam

Doceo	Postulo	Induo.
Doneo	Rogo	Vestio
Flagito	Oro	Eruo
Pero	Elo	Lingo
Polleo	Calceo	Interrogo

Secundus liber

Orare. Orare et erorare differunt. Nam orare est precari. Erorare est i
erorare petrarare. Celo pro eodē significato quatuor modis constructur
 cū casib⁹. vt sic. Celo te vel tibi hāc rē. celo te hac re. et celo te de
 hac re. Item illa verba Cingo Calceo exuo Vestio induo lo
 co secundi accusatiui possunt habere post se ablatiuū. vt. Induo
 te vestem. vel induo te veste. Exuo te tunicam. vel exuo te tunica
 Accingo me gladium. vel accigo me gladio. Calceo me coturno
 vel coturnū. Item peto et postulo plerūq; ablatiuū habēt cū
 prepositione a vel ab. vt ego peto et postulo h a te

Erba actiua quinti ordinis volunt post se accusatiuū cū
 v ablatō sine p̄positōe. vt pascite te liberalibus studijs. Et il
 le ablatiuus plerūq; significat instrumentum.

Spolio	Imbuo	Inquino
Prūo	Euacuo	Vaculo
Onero	Infacio	Lego
Aggrauo	Factio	Cooperio
Præmo	Omo	Impertio
Eronero	Eroeno	Pasco
Dilectio	Allo	Lito
Leuo	Nutrio	Educo
Impleo	Lacto	Unio

Lactere et lactare differunt. Nā lactare est lacte nutrire. vt ma
lactare. tres lactant pueros. Lactere vero est lac sugere. vt infantes la
impertio ctent. id est lac sugunt. Nota impertioz varios post se erigit
 casus. et varias facit casuū constructiones. Nam dicimus imp
 tior tibi bona mea. et impertioz te bonis meis. et impertio tibi bo
 na mea. et impertio te bonis meis. Nam reperitur etiam in ac
 tiua significatione. Item illa septem verba Onero Ero
 nero spargo fundo figo sterno leuo etiam p̄struunt cūz datiuo
 vt onero te labore. vel onero tibi labores. Figo terram basta. et
 figo bastam terre. fundo tibi aquam. et fundo te a qua. Leuo te
 h onere. vel leuo tibi hoc onus.

Erba actiua sexti ordinis erigūt post se actiū cū ablatiuo
 v mediāte p̄positōe a vel ab. vt audiui h a p̄ceptore. et ques
 ui hoc abs te. Nota q; audio et ausculto iungūt etiā da

Audio.	tio. et tūc p̄cant obedire. vt ausculto tibi. Ich volg dyr.	
ausculto.	Audito	Auerto
	Ausculto	Amoueo
	Alieno	Remoueo
		Abigo
		Intelligo
		Diuido

Separo
Recipio

Recipio
Quero

Eripio.

Erba actiua septimi ordinis sunt q̄ erigunt post se datiuꝝ
sine alio obliquo: et quibus potius neutra videntur

Inuideo
Recipio
Audio
Ausulto

Impero
Benedico
Maledico
Timeo

Detuo
Interdico
Officio
Supplico

Erba passiuua añ se erigūt n̄tm̄. p̄ se vero volūt illū casuz
in abltō mediāte p̄positōe a vel ab quē actiua sua regunt
et vi trāsitionis reliq̄s vero cal? h̄nt vt eoz actia. vt ego
amo deū. ego amor a dō. doceo te artē grāmaticā. doceor a te tē

De varia verborum neutri generis
p̄structione diuisa in septem ordines

Erba neutriū p̄mi ordinis est: Sum cū suis cōpositis q̄
copulat ante se et post se similes casus. vt Ego suꝝ fortis
Cōstruif etiā cū ḡtō. vt hic liter est Georgy. Et cuz d̄tō.
vt est mihi p̄. Et cū abltō. vt Ego sum magno anio. Et duob?
dtis. vt sum tibi cure. sum tibi impedimēto. Et cū abltō median
te p̄positōe. vt sum in foro. sum sub tecto. Cōposita autē a Sum
frequent̄ iungunt̄ d̄tō. vt Inter sum lectioni. Illi inest virt? ml?
ta mihi desunt.

Sum
Inter sum
Ob sum
Pro sum

Presum
Ad sum
Ab sum
Desum

In sum
Sub sum
Super sum

Erba neutrasc̄di ordis erigūt p̄ se abltm̄ sine p̄positōe. sūt
et fere oīa verba abūdātie et defect? vt petr? abūdāt diuinitꝝ

Egeo
Indigeo
Lareo

Abundo
Affluo
Erubero

Satago.
Demini

Egeo Indigeo et Satago etiam iunguntur genitiuo. vt Tere
tius. Hic satagit rerum suarum. id est anxius est et curiosus re
rum suarum. Demini quando significat recordari iungitur
genitiuo vel accusatiuo. vt. Non memini huius rei vel hāc rem
Lum autē significat mentionem facere: tunc iungitur ablatiui.
sed cū p̄positōe de. vel interdum genitiui. vt Priscian? nō me
minit de hac re vel h? rei. h̄ est mentionē nō facit. Deficio etiā deficio.

liber Secundus

est neutrū hui⁹ ordinis. vt ego deficio pecunia. Pōt etiā habere
dñm. vt pecunia deficit mihi: ⁊ pōt esse actiuū pimi ordinis. vt in
opem deficiūt omnes amici. i. deserūt.

¶ *Erba neutra terciij ordinis volunt post se habere dñm. vt
ego indulgeo amori.*

Seruiō	Succurro	Soluo
Inseruiō	Subuenio	Lauco
Fauco	Prouideo	Obsto
Aspiro	Placeo	Repugno
Benefacio	Displiceo	Eedo
Derogo	Proficio	Consulo
Detraho	Parco	Deleo
Studeo	Indulgeo	Satisfacio
Merco	Pareo	Incumbo
Intereo	Obedio	Vaco
Adterco	Obtempo	Sapio
Obuiō	Annuo	Acquiesco
Ocurro	Abnuo	

Merco. Merco significat duo. vno mō significat adherere. aubangē. vt
berco parieti. aliqñ significat dubitare. et tūc est absolutū aq̄ sit
hesito frequēta. Lauco p̄struit cū dñō abltō ⁊ actō. vt caue ti

Lauco. bi. caue ab illo. ⁊ caue illū. Itē elegās ⁊ ornata est illa oīo. caue
ne cadas. ⁊ est eadē significatio cū negatiōe. nā caue cadas. ⁊ ca
ue ne cadas idē significāt. Cōsulo deleo sapio etiā possunt ef

Cōsulo. se actiuo ⁊ regere actm̄. vt deleo tibi talentū. ⁊ cōsulo cōmoduz
tuū. ⁊ sapit mel. tñ hec vltia p̄structio figurata ē. nā sapit mel. i.
bz sapore mellis. sic etiā i alijs verbis. vt ille viuit bachanalia. i.

Deleo. viuendo ereret bachanalia. ⁊ epla redolet antiq̄tatē. i. rep̄sen
tat antiq̄tatē Vaco cū significat operā dare regit dñm. vt va
co litteris. sed cū iūgū ablatiuo significat carere. vt vaco curis
id est careo curis. Interdū ponit absolute sine casu sequēte. ⁊ tūc
significat sup̄flūū esse. vt isti versus vacant. i. sup̄flui sunt. Inter
dū etiā significat comodū esse vel ocūū esse. vt. si vacat n̄fos au
dire latdres. i. si comodum aut ocūū est.

¶ *Erba neutra q̄rti ordinis q̄ ⁊ trāsitiua dicunt̄ erigūt p̄
se actm̄. Et hñt passiuū in tercijs p̄sonis in vtroq̄ nūc
ro: de quibus dixim⁹ in regula q̄ntadecima. vt sero agz
et ager serit. ⁊ agri ferunt a villano.*

Arro
 Solo
 Semino
 Sero
 Insero
 Consero
 Planto
 Poto
 Bibo
 Edo
 Comedo
 Lenio
 Loquo
 Decoquo
 Digero
 Sorbeo
 Absorbeo
 Dingo
 Suo
 Dissuo

Meo
 Blomero
 Tero
 Uoluo
 Euoluo
 Inuerto
 Implico
 Impedio
 Explico
 Disceco
 Frango
 Scindo
 Fando
 Diuido
 Incido
 Seco
 Amputo
 Edifico
 Dolo
 Ponso
 Contundo

Pingo
 Terebro
 Perforo
 Vello
 Condio
 Puro
 Veto
 Repastino
 Tero
 Vindemio
 Nauigo
 Pitisso
 Pregusto
 Crituro
 Ventilo
 Pulso

Sero

Sero seui satū. i. semino. qū
 tñ in supino bz fertū: tūc si
 gnificat plātare. vt colon?
 serit arbores. Significat eti
 am ordinare. a quo descen-

dit series. i. ordo. Significat interdū inserere ⁊ p ordinē misce-
 re ⁊ pterere. vñ dicit fertū. Conserere etiā significat sil' seminare et
 plantare. Et nota q' possumus dicere idifferēter. Seui triticū i
 agro. ⁊ seui agrū tritico. cōseui ortos arborib' ⁊ p seui arbores i
 orto. In seui malū ramuscūlo piri. ⁊ in seui ramuscūlo piri i ma-
 lū. Putare pprie est secare q' supflua sunt. vt putamus vites. Putare
 hinc fit amputare. i. refecare. Et ppterea dicim' putare. i. cogi-
 tare. qz cogitādo q̄si refecam' q' supflua sūt. ⁊ qd meli' fit i mē
 te pcpim'. Pitissare significat pcevinū gustare q̄si tnetandi
 gratia. Sūt alia verba hui' ordinis q' raro in p̄mis ⁊ secūdis per-
 sonis in vsu sunt. In tercijs vero psonis frequēter pferunt. ⁊ se
 illa. Pluo Mingo Corusco Fulmino Grandino. In illis emz
 verbis q' et exempte actiōis noiant p supposito subandit deus
 v' natura. vt hodie pluit. i. de' v' nat'a pluit. de' pluit hodie ma-
 gnos ymbres.

Putare

pitissare

Erba neutra quinti ordinis volāt post se hēc ablatiuum
 vel accusatiuū mediāte p̄psitōe ob vel propter. vt ego ca

Liber Secundus

leo igni vel caleo ob ignē vel propter ignem.

Caleo

Lexo

Stupreo

Frigeo

Alteo

Doreo

Saudeo

Migreo

Dereco

Pinguo

Ruteo

Calleo

Palleo

Floreo

Splendo

Dreo

Turgeo

Polleo

Aireo

Serueo

Liqueo

Caleo

Caleo p simplex l significat calefieri. s; p duplex l significat a-
stutū esse ⁊ optime aliquid scire. ⁊ tūc est quarti ordinis. qz regit
post se actm. vt calleo hāc rem. Dereco pma longa ⁊ p diph-
thongō significat mestū esse ⁊ anio egrū siue tristē. s; mereo pzi
ma breui ⁊ sine diphthongo idē est qd mereoz. licz mereoz deponē-
nē tale magis sit v'sitatū. Et quo fit vt iuniores dicāt grāmā-
ci q mereoz deponē tale habeat meritus sum vel merui in pteri-
to. Quāuis merui sit pteritū hui⁹ verbi mereo quod verbū licet
vsu frēqnti nō habeat. s; eius pteritū. qz plurimū frēqntat. ido
translatū est in deponē tale verbū qd est mereoz. Itē mereo idē
est qd milito sub stipēdio. vt iste meret sub cesare. i. militat. et in
bac significatōe est sexti ordinis neutrozū. In dicti sūt milites
emeriti q ob ingrauescentē etatē ab onere militādi liberant. nec
ampli⁹ merēt. Dereco etiā ⁊ mereoz deponē tale qn post se abla-
tiuz hnt cū ppositōe de significāt tractare. vt ego hū mereoz de
te. et Anthoni⁹ male merit⁹ est de militib⁹ suis. siue male meru-
it de militibus suis.

Dereco

mereoz.

Erba neutra sexti ordinis q ⁊ absoluta dicunt sūt illa q
nō indigent aliq casu post se. vt ego viuo. deus est. Aeruz
hū oī verba qnq; pstruunt cū abltō mediāte ppositione.

vt. Viuimus sub romanoꝝ impatore. Deus est in celo.

Viuo

Deficio

Remaneo

Occumbo

Quiesco

Resto

Orto

Jaceo

Lado

Perio

Sedeo

Ruo

Intereo

Sto

Mo

Occido

Surgo

Mato

Dormio

Vaneo

Mauigo

Emergo

Salto

Sudo

Volo

Laboro

Ludo

Vigilo
Titubo
Muto

Vio
Visco
Luado

Sum
Desperasco
Lucesco

Lato as.

Vulga et p̄dictis h̄nt n̄m̄ post se p̄ quē significata eorū specifi-
cant. vt avis volat velox. ego sum bonus. ego viuo felix. Itē **Viuo**
illud verbū viuo quōq; habet post se actm̄. sed figurate. vt ego vi-
uo vitā. et etiā dicimus. ille obiit mortē. dicimus etiā. ille viuuit
asimū. iste viuuit bachanalīa. vir bonus viuuit decum. i. viuendo se-
quitur decum. Titubare est eius qui nō p̄t̄ insistere pedibus. titubare
vt faciunt ebrii atq; egroti. transferitq; ad animū. vt ille dicat
titubare q̄ mō negat aliqd̄ et id rursū affirmat et nescit qd̄ lo-
quat. Mutare p̄tinet ad aliquā magnā molā q̄ minat ruinā. Mutare
et transferri ad animū. Labare est repete ruere. vt labat tur. Labare
ris. et trāssert ad animū. Sz laboz laberis deponētale ē leuiter et
sensim deorsū ire. Sz elaboz elaberis significat piculuz effuge-
re. vt ille est elapsus. i. piculū effugit instar angulī q̄ elabēs et
manibus fugit. **Viare** et **viscere** differūt. **Viare** est aliqd̄
sua sponte apire. vt biat tellus. Sz **viscere** est apire os t̄m̄. et so-
lū p̄tinet ad boies. **Etiā** capis p̄ loq; vt **viscere** ne verbū q̄dem
audeo **Sum** multis modis habet post se genitiuum casū. **Primo**
genitiuum et vi possessionis. vt hic liter est **Petri**. **Secūdo**
quando notat laudem vel vituperiū. vt hoc pecus est magne
vtilitatis. vel magno detrimenti. cuius loco quandoq; ponit ab-
latiu⁹. vt. **Latilina** fuit magna vi corporis et animi. **Tertio** qm̄
capitur pro valer. vt quanti est hec tunica. **Habet** et post se alios
casus de quibus supra dictum est. Item capitur et impersonaliter
multis modis. **Primo** modo quando significat p̄tinet. vt di-
scipuli est honorare magist̄. **Secūdo** quādo significat cōtigit. vt
est quando omnes homines de factis suis rationē reddent. **Ter-
tio** quando significat statū. vt mibi est bene. **Quarto** quando iū-
gitur cū gerundio infinitiuo vel participio presentis temporis.
vt eundem est domum. **Domine** possibile est mori. **A petro** le-
ctum est lectionē. Item in illa oratione etiam capitur impersona-
liter. Ita est de Socrate quemadmodum de eo fertur. et in qui-
busdam alijs.

Erba neutra septimi ordinis sunt que post se habent ob-
liquū cū p̄positione. vel eundem siue p̄positione loco ad

§ iij

liber Secundus

uerbij positum: si fuerit a nomine proprio uille vel ciuitate, ut uado in ythm. uado argentinam.

Abco	Pergo	Transeo
Discedo	Uenio	Transmigro
Recedo	Redeo	Contendo
Eo	Remigo	Pugno
Uado	Introco	Certo
Incedo	Ereo	Curro

Pergo: Pergere est ire aut aliam rem inceptam prosequi. **Uenio** solet iungi etiam datiuo, ut hostes ueniunt ex cidio i. ad excidendum. **Uimigrare** grare est domicilium mutare et alio se ad habitandum transferre. **Remigrare** est oppositum. Hest ad primum domicilium uerti, et ideo bo- mines qui moriuntur migrare ex hac uita dicuntur. **Transmigrare** grare est longius ad habitandum ire.

De varia uerborum deponentialium
constructioe diuisa in septem ordines

Uerba deponentia primi ordinis exiguunt post se genitiuum uel ablatiuum sine prepositione, ut diu uescuntur ambrosia. Ego uotoz hac re.

	Uotoz	Obluiscosz
	Abutoz	Uescosz
mifecoz.	Fruoz	Recordoz
	Fungoz	Remiscosz

Uerba deponentia secundi ordinis que acquisitiua dicuntur exiguunt post se datiuum, ut ego auxiliator tibi

	Auxilios	Obsequoz
	Adminiculoz	Uinitor
	Opituloz	Aduloz
	Suffragoz	Assentoz
	Iniurioz	Assentioz
	Emuloz	Uedeoz
	Blandioz	Aduersoz

medicor: Inmitoz **U**edicoz aris huius ordinis est, et sic medecoz iungitur quibus actio: ut medicat? sum tibi, et medicat? sum te, et inuenio me

Liber Secundus

Letari Letari et gaudere differunt. Nam gaudemus animo. letamur
Gaudere signis exterioribus

re Erba deponentia quinti ordinis que absoluta dicuntur sunt illa que post se nullo indigent casu. vt ego philosophor.

Exurgiscoz	Uenoz	Perclitor
Dorior	Piscor	Ratiocinor
Philosophor	Spacior	Luctor
Rusticoz	Vagor	Crapulor
Focor	Labor	Pergrecoz
Mugor	Peregrinoz	Ducupor p aues cape

Piscor. Piscor et expiscor ita differunt. piscari est pisces querere. Expi-
Expiscor scari est piscando pisces capere.

v Erba deponentia sexti ordinis erigunt post se obliquas cum prepositione. vel noia loco vt propria posita loco aduerbii. vt egredior de templo. et phiscor ad urbem. et egredior ar-

gentina	Regredior	Tumultuor
Gradioz	Reuertoz	Delioz
Proficiscoz	Castrametoz	Grassor.
Ingredior	Longredior	Queroz
Egredior	Altercoz	Lamentoz

gradioz Gradioz et grassari differunt in hoc. quod gradi est ire. sed grassari
Grassor est cum impetu et animo malefaciendi ire. vt facit latrones cum-
Tumultuor tes aduersus viatores. Tumultuor dicitur a tumultu. est autem tu-
tuor. multus quasi timor multus.

v Erba deponentia septimi ordinis regunt post se ablatiuum cum prepositione a vel ab. et significant passionem. vt sum ortus a bono patre. Et de hordine sunt illa verba orioz nascor patioz renascor. Nota patioz facit de se prepositum perpati-
oz. et regit ablatiuum cum actio. vt ego patioz a te magna iniuria

De Constructioe Nunc tandem ex his que superius dicta sunt facillime erit cognitio
structioe quod vnaqueque oratio sit constructa. Cum itaque ordo ordinanda tibi offerretur: si omnia hec duo sunt paranda. Primo inuenias verbum talis constructionis. nam proprie nulla meretur dici constructio que verbum non habet. Secundo postquam verbum reperisti quod in tali constructione principale obtinet locum requiras sibi casum quem vult ante se que et superpositum suum dicit. His habitis relique prepositionis et reliqui casus superdictis tanquam ductoribus adheret. Quid vero proponendum quid ve subiungendum hoc ordine cognosces. Primum: si visus ca-